

Verslag evaluatie passend onderwijs schooljaar 16-17, gehouden op 2 nov 2017

Aanwezig:

SWV/bestuur : Ali Dekker, Stan Poels, Gijs van Lennep, Harry Emmerzaal

ALV: Jeroen Croes, Sven Boogert, Elisabeth van Lennep, Peter van Dijen

Zorgco/ortho: Jorien Hartman, Joke Nooij, Janneke Waning, Dianne Mathijssen, Margret Beekman, Mieneke Brouwer, Mendy van Horssen, Christel Brink, Trudie vd Kant, Merle Boeschoten, Saskia Thiel, (Paul Oosterman, Annonay Anderson, Kornelia Azizi, Hellen Ophoff, Inge van Dijk, Marjolein vd Berg, Ida Brandt, Henriette Hopman

Directie: Hennie vd Boorn, Willem Schnoor, Erwin Derrisson, Thijs vd Bosch, Dik van Donselaar, Marion Hagdorn, Renate van Dijk, Maureen t Lau, Jodie Kisteman

OPR: Simone Magnee, Fleur Engberink, Ed Eurlings, Lieke Hilligehekken, Patty Stevens, Ineke Klein

Swv po: Joop Hogendoorn

Wethouders: Wil Kosterman, Henk Velthuis, Johan Varkenvisser

Ambtenaren/leerplicht: Wilmie van der Kuil, Jos van Dalum, Petra de Kruif, Bernadette Kuipers, Theo Struijs, Peter vd Heijde, Anne Smidt

Extern: Mik Ploemacher, Aleid Schipper

Totaal 55 personen.

Swv/bestuur: 4, ALV: 4, zorgco/ortho: 19, directie: 9, OPR 6, wethouders: 3, ambtenaren/leerplicht 7, swv po 1, extern 2.

De voorzitter, Ali Dekker, opent de bijeenkomst. Tijdens deze opening benoemt zij o.a. de openheid en bereidheid van de scholen om informatie te delen en van passend onderwijs een succes te maken in de reis die we aan het maken zijn. Zij geeft ook aan dat we gedurende deze reis al aanpassingen hebben gemaakt op het bestaande beleid. Zo is er een vaste voet in de bekostigingssystematiek ingevoerd om ook de kleinere scholen in staat te stellen een basisinfrastructuur te ontwikkelen, is het noodfonds omgevormd tot een innovatiefonds en zijn er middelen vrijgemaakt voor thuiszitters.

Harry Emmerzaal legt kort de werkwijze uit van de middag en benadrukt het belang van de evaluatiemiddagen. Elk van de vorige middagen heeft op basis van de bevindingen geleid tot aanpassingen. Op deze wijze zijn de middagen onderdeel van onze cyclus van plan-do-check en act. Daarnaast hebben we ook een aantal uitgangspunten juist geborgd, zoals visie en het schoolmodel.

Vervolgens zijn de deelnemers uiteen gegaan om deel te nemen aan de thema's die hieronder verder beschreven worden.

Thema: Verantwoorden naar elkaar.

Gesprekken

Op 2 november 2017, als onderdeel van de evaluatiemiddag van het samenwerkingsverband VO Zuidoost, zijn gesprekken georganiseerd met geïnteresseerden voor het thema "verantwoorden naar elkaar". Er zijn twee rondes gehouden, van elk ongeveer 45 minuten. Bij de gespreksrondes waren, behalve de gespreksleiders, ongeveer twee maal zes personen aanwezig. De meesten hadden een coördinerende rol in de zorg binnen de eigen school. De gespreksleiders waren Jeroen Croes en Mik Ploemacher.

Monitoren

Belangrijkste gespreksonderwerp vanuit de deelnemers was de wijze van invullen van het monitorformulier. Met name de techniek van het invullen, en de detaillering van de informatie.

Vragen die bij de deelnemers speelden waren oa:

- Er is onduidelijk over wat wel en niet tot de zorg infrastructuur kan worden gerekend
 - Kunnen er (ver-)bouwkosten worden opgevoerd?
 - Fte die vooraf al gereserveerd zijn, maar vooraf nog niet specifiek aan een of enkele leerlingen kunnen worden toegeschreven, moeten die bij de zorgstructuur, of achteraf per leerling als arrangement worden geschreven?
 - Tot welke eenheidsgrootte worden arrangementen gespecificeerd? Moet een arrangement van b.v. 6 klokuur apart worden opgegeven?
- Het is handig om het format voor de arrangementen al eerder in het jaar beschikbaar te stellen aan de zorgcoördinatoren, zodat zij gedurende het jaar de informatie kunnen invullen, en niet uit eigen systemen achteraf moeten reconstrueren.
- Hoewel het invullen als een flinke administratieve last wordt genoemd, blijkt bij de gesprekspartners dat die last ongeveer 1 werkdag per jaar kost. De meeste aanwezigen vinden dat een niet overdreven last.
- Het doel van de verantwoording naar elkaar blijkt niet iedereen duidelijk. Wat is wettelijk verplicht? Wat is bedoeld om inzicht in het eigen proces te verschaffen? Wat is bedoeld om te kunnen leren van elkaar?
- De informatie over de eigen school (bijvoorbeeld t.o.v. de andere scholen) die in het monitorformulier wordt gepresenteerd, wordt naar beleving van de meeste aanwezigen niet of nauwelijks in de eigen school gebruikt.

Lessen en aanbevelingen

Verantwoorden

- Het samenwerkingsverband en de besturen van de scholen zouden zich moeten uitspreken over het doel en wijze van de verantwoording. Het monitorformulier zou daarop moeten worden ingericht.
- De inrichting van het monitorformulier zou vooraf moeten worden onderschreven door de ALV.
- Het is verstandig om te beschrijven welke zaken wel en niet kunnen worden opgevoerd als uitgaven gedaan met middelen van het samenwerkingsverband.

leren

- Het samenwerkingsverband en de besturen van de scholen zouden zich moeten uitspreken over de wijze en tot op welke hoogte het 'leren van elkaar' aan de hand van de getalsmatige verantwoording wordt vormgegeven.
- Het samenwerkingsverband en de besturen van de scholen zouden voor zichzelf moeten bepalen welke gegevens zij interessant vinden voor de individuele scholen, zodat het monitorformulier goed kan worden ingericht.

gemak

- Het is handig om het format voor de arrangementen al eerder in het jaar beschikbaar te stellen aan de zorgcoördinatoren, zodat zij gedurende het jaar de informatie kunnen invullen, en niet uit eigen gegevens achteraf moeten reconstrueren.

Thema: Leren van elkaar

Ronde 1

1. VSO-verwijzingen

Er zijn ervaringen uitgewisseld.

Collega's van Schoonoord wezen op het grote aantal doorverwijzingen dat zij hadden in de eerste jaren; dat is na het verbeteren van een aantal zaken sterk veranderd: er zijn "extra aandachtklassen" gevormd en er zijn collega's met VSO-achtergrond in de school aangesteld. Zij komen ook in de lessen en helpen daarbij. Het betreft vooral leerlingen met een vmbo-basis-niveau; er wordt nu ook in kleinere klassen gewerkt (tot ca. 15 leerlingen). Alles bij elkaar heeft dit tot substantiële verbeteringen geleid. Uitnodiging: kom kijken in de volgende carrousel!

In Aeres Groenhorst is ingezet op anders lesgeven. Er is onder meer gewerkt aan de "vijf rollen" van de docent en er wordt langzaamaan minder klassikaal les gegeven. Er zijn ook "rustklasjes" ingericht, waar maximaal 8 leerlingen tijdelijk opgevangen kunnen worden. Er is veel openheid voor verandering, maar het heeft tijd nodig. Behulpzaam is ook dat een van de teamleiders een vso-achtergrond heeft. Lastig is, dat er vaak te weinig informatie vanuit het basisonderwijs komt met de leerlingen. Dat werkt niet goed.

Berg en Bosch heeft last van late verwijzingen vanuit het VO. Met het Passend Onderwijs doen scholen veel meer om leerlingen binnenboord te houden, maar dat heeft als nadeel, dat er pas wordt doorverwezen als het echt niet meer gaat en het eigenlijk al te laat is. Het VSO moet dan veel "herstellen", terwijl bij een eerder constatering dat de leerling beter af zou zijn op het VSO er vanaf het begin een passend ondersteunend traject kan worden ingezet. Verder is het opvallend, dat leerlingen die van het VO naar het VSO komen er niemand terugstroomt. Die overstap van VSO naar VO gebeurt wel soms bij leerlingen die vanaf het begin op het VSO zaten. Dat komt ook voor bij leerlingen die eerst MAVO doen via het VSO en dan naar een VO-school gaan voor het HAVO.

In de praktijk komen VSO-scholen nog wel (wettelijke) belemmeringen tegen met betrekking tot vakkenkeuze ten behoeve van examens en de inrichting van gebouwen. Het werken met verschillende locaties is zeker voor hun doelgroepen niet handig.

Ook werd in het algemeen geconstateerd, dat de leerlingen die nu op het VSO zitten problematischer zijn dan voor het Passend Onderwijs.

2. Thuiszitters

Het is een misverstand dat er geen thuiszitters zouden zijn vanuit het VSO. Er zijn ook thuiszitters vanuit het VSO en meestal is ook wel duidelijk hoe dat komt. Het VSO kan ook niet alles oplossen.

Schoonoord heeft een standaard opvanglokaal waar altijd iemand aanwezig is. Dat help wel bij het binnenboord houden van leerlingen; zij kunnen er altijd naartoe. Het is echter wel alleen voor leerlingen met een OPP.

Psychiatrische problematiek is lastig om mee om te gaan op scholen. Soms heb je zoveel betrokkenen dat je met acht volwassenen tegelijk met een leerling een bijeenkomst hebt. Dat is ook niet prettig.

De “witte vlek” zit in de zorgkant. Vaak kun je pas als de basis thuis goed genoeg is de leerling met succes laten herintreden op school.

Vervolg “Thuiszitters” in Ronde 2

Problemen thuis en psychiatrische problematiek zijn de grootste knelpunten. Opvallend is wel dat thuiszitters vaak in het onderwijs terugkomen op een andere school. Een geheel nieuwe start lijkt dan wenselijk.

Het Revius heeft samen met de gemeente “de Villa” opgezet voor potentiële thuiszitters. Pluspunten zijn o.a. kleinschaligheid/veiligheid/fysieke voorzieningen (even kunnen liggen bijvoorbeeld)/alles op maat/veel aandacht voor groepsvorming. De doelgroep is leerlingen met een mavo- t/m vwo-niveau.

De Breul heeft “de Rotonde”. Deze is voor leerlingen die dreigen uit te vallen. Het is voor een beperkte duur; het zorgaspect lijkt minder een rol te spelen dan op “de Villa”.

3. Preventief – Curatief

Wat doen we op dit vlak en wat zijn de ervaringen?

Het Jordan zet in op een stevig mentoraat (twee mentoren op een groep); per week een 10-minutengesprek met elke leerling. Vanaf het 3^e leerjaar kan de leerling een mentor kiezen. Deze werkwijze werkt preventief door de intensieve persoonlijke begeleiding en werkt ook goed voor vroegtijdige signalering van problemen. De school zorgt voor opleidingen en trainingen.

Een warme overdracht bij de instroom van leerlingen met een intake-gesprek en ook thuisbezoeken worden als zeer positief ervaren voor het goed en preventief kunnen begeleiden van leerlingen.

4. Doelen behalen

Dit is nog een onduidelijk onderdeel van het monitorprogramma. We weten niet wat er precies mee bedoeld wordt; er zijn allerlei interpretaties mogelijk. We moeten de doelen eenduidig formuleren om te kunnen vergelijken, maar ook om daar zelf iets zinnigs over te kunnen zeggen in het kader van de verantwoording.

Vaak is er het gevoel dat het “nooit af is”, omdat er meer te doen valt en we meer zouden willen.

Advies aan het SWV: kijk of je dit onderdeel scherper kunt formuleren, zodat het ook zinnig wordt om dit in te vullen en er over te kunnen uitwisselen.

Thema: Samenwerking onderwijs en jeugdhulp

Korte weergave van de discussies (2 maal) in de workshop "Samenwerking onderwijs en jeugdhulp", voorgezeten door Ali Dekker en de "notulen" zijn van Stan Poels. De workshop werd met name bezocht door wethouders Onderwijs/Jeugd uit de regio, zorgcoördinatoren van de scholen, leerplichtambtenaren en ambtenaren jeugd/onderwijs van de gemeenten. Centraal stond het onderwerp "thuiszitters" en hoe we daar nu in samenwerken en in de toekomst moeten gaan samenwerken.

De discussie viel in 3 delen uiteen:

1. Wensen van deelnemers :

- Redeneer vanuit de leerling en niet vanuit het systeem van onderwijs of zorg
- Verleen eerst de zorg en ga pas daarna in discussie over wie wat moet betalen
- Van het uitgangspunt : "1 klant, 1 plan en 1 regisseur" komt in de praktijk nog maar weinig terecht , verander dat door steeds vooraf 1 casemanager aan te wijzen.
- Door veel personeelwisselingen binnen zorgorganisaties komen we soms geen stap verder omdat er intern geen goede overdracht plaats vindt
- Een enorme open deur, maar erg waar: hoe eerder we met een zorgleerling aan de slag kunnen, hoe beter dat is. Aandacht voor preventie i.p.v. curatie is dus belangrijk. Vraagt ook een goede samenwerking, overdracht en afstemming met het primair onderwijs
- Accepteer dat we niet voor elke leerling een oplossing kunnen bieden. Blijf dus niet eindeloos relatief kansloze trajecten uitvoeren
- Los het probleem op dat de woonplaats van de leerling bepaalt welk leerplichtambtenaar aan zet is en er dus vele leerplichtambtenaren in een school werkzaam zijn.

2. Het samenwerken tussen onderwijs en zorg

- Blijft als school niet te lang "tobben" met leerlingen maar schakel tijdig de zorg in, b.v. al in de ZAT-teams op schoolniveau
- Als de huidige zorginstellingen bepaalde zorg niet bieden worden ze onder regie van de gemeente bij elkaar gezet, net zolang tot 1 van hen die zorg gaat bieden. Iets dergelijks zou ook in het onderwijs plaats kunnen vinden waar immers ook sprake is van "witte vlekken".
- Regelmatig zijn het de ouders die zorgtrajecten "tegen houden". Als dat echt tegen het belang en de veiligheid van het kind is moeten we een melding bij het SAVE-team durven doen. Kan bijvoorbeeld via de leerplichtambtenaar.
- Benoem "interventieteams" van zorg en onderwijs als zaken helemaal vast lopen . Dat kan moedeloosheid bij de medewerkers van het onderwijs voorkomen

3. Het systeem

- Opschalen binnen organisaties naar “hogere niveaus” (zorgmanager, wethouder, schoolbestuurder) moet mogelijk zijn en vaker worden gebruikt.
- Standaard aanwezigheid van zorg op een school (voorheen b.v. Timon bij de experimenten van het SWV) is goed en zorgt voor korte lijnen
- Wachtlijsten bij de ene partij voor intensieve GGZ-zorg voor jongeren hoeft nog niet te betekenen dat andere organisaties (b.v. de vrijgevestigde therapeuten) die ook hebben.

In algemene zin klonk er tijdens de gesprekken optimisme over de samenwerking voor de komende jaren. We zijn met een grote stelselwijziging bezig en dat kost enige jaren.

Maar we moeten voorkomen dat medewerkers van onderwijs en zorg vastlopen doordat ze niet verder komen a.g.v. allerlei institutionele belemmeringen. Dan moet escalatie mogelijk zijn.

Thema: Rondje scholen/ondersteuningsplan

De gesprekken over het volgende ondersteuningsplan richten zich op de volgende onderwerpen: basisondersteuning, extra ondersteuning, witte vlekken, visie en de opmerkingen die tijdens het rondje langs de scholen zijn gemaakt.

1. Basisondersteuning

Hiervoor hadden de deelnemers de beschrijving van de huidige basisondersteuning ontvangen in het programmaboekje. Die omschrijving luidt als volgt: “De basisondersteuning is het geheel van preventieve en licht curatieve interventies die binnen de ondersteuningsstructuur van de school planmatig en op een overeengekomen kwaliteitsniveau, eventueel in samenwerking met ketenpartners, wordt uitgevoerd.”

Aan de hand van vragen is er over de basisondersteuning gediscussieerd. Daar werden de volgende twee aanbevelingen gemaakt:

- N.a.v. de discussie ontstond de vraag “Weten scholen zelf het niveau basisondersteuning?”. Met daaraan gekoppeld de aanbeveling “werk een collegiale visitatie basisondersteuning uit voor het swv”.
- Er moet meer, vooral sneller duidelijkheid komen over leerlingen die ziek zijn/spijbelen. Zodat er eerder contact is met leerplicht. Die dan preventieve gesprekken kan voeren. Met de daaraan gekoppelde aanbeveling “werk een procedure uit waarin sneller dan momenteel contact wordt opgenomen met de leerplichtambtenaar”.

2. Extra ondersteuning en witte vlekken

Hoewel deze 2 onderwerpen los van elkaar waren geagendeerd liep dit in de discussie door elkaar heen. Daarbij viel op dat scholen nog erg in probleemgedrag (labelen) van leerlingen denken en nog onvoldoende uitgaan van de vraag “Wat heeft de leerling nodig?”.

De discussie over dit onderwerp leverde de vraag op “Voor hoeveel leerlingen heeft het swv geen passende oplossing en wat is de daarbij behorende problematiek?”

Dat leverde de volgende aanbeveling op “maak een inventarisatie hoeveel leerlingen er nu buiten de boot vallen en waarom?”

Vervolgens ging de discussie verder over de rol die de vso scholen in het oplossen van witte vlekken (en extra ondersteuning) kunnen vervullen. De gedachte daarbij was dat de witte vlekken toch vooral door deze scholen zouden moeten worden opgelost.

Dat leverde de volgende aanbeveling op: “ga in gesprek met de vso-scholen, leg de profielen van deze scholen naast elkaar, zorg voor zo min mogelijk dubbeling en bundel de expertise van deze scholen om voor de witte vlekken oplossingen te creëren.

Als laatste is er discussie gevoerd over het aannemen van complexe leerlingen. Daarbij ging de discussie over het gezamenlijke gevoel binnen het swv. Moet steeds dezelfde school extra ingewikkelde leerlingen opvangen of kan er over spreiding worden gesproken? Daarbij is de keus van ouders wel weer bepalend. Uiteindelijk werd de vraag gesteld of er binnen het swv een solidariteitspotje kan komen voor leerlingen met complexe ondersteuningsvragen op terrein onderwijs en zorg, waar de betrokken school uit kan putten?

Als laatste werd opgemerkt dat het soms gewenst is om in het belang van de leerling creatieve oplossingen te bedenken (maatwerk) en daarbij niet teveel te kijken naar de bestaande regelgeving.

3. Aansluiting po vo

Hoewel dit onderwerp niet geagendeerd was ontstond er toch discussie over. Er worden knelpunten gesignaleerd m.b.t. informatieoverdracht (in relatie tot preventie en tijdig/goed kunnen inspelen op onderwijsbehoefte). Omdat er ondertussen een stuurgroep PoVo actief is, is afgesproken om dit daarnaar mee te nemen.

4. Rondje scholen

Als laatste is er heel kort gesproken over de aanbevelingen die vanuit het rondje scholen zijn genoteerd. Maar wegens tijdgebrek heeft dit niet tot aanbevelingen geleid.